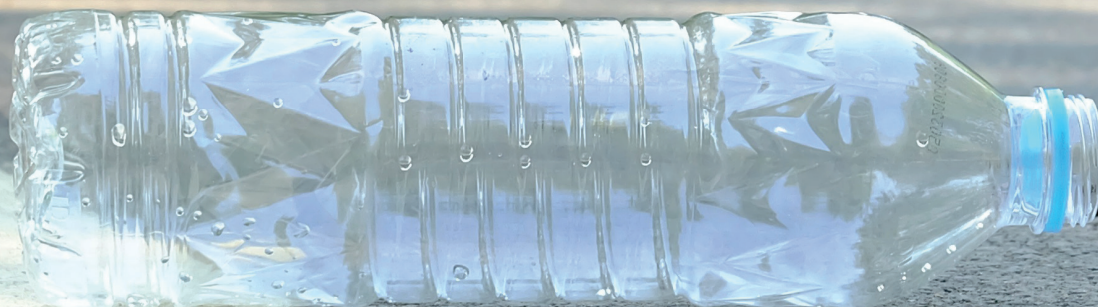

ZWERFVUIL: EEN BLIK OP STATIEGELD

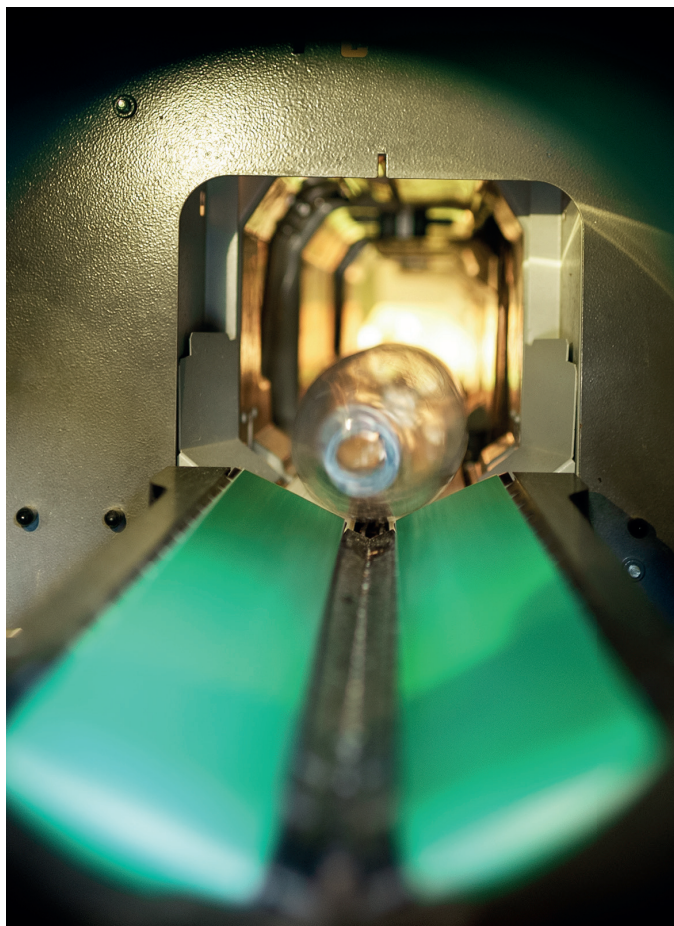

Vlaanderen blijft kampen met een overdaad aan zwerfvuil. Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir trok de evaluatie van het Verpakkingsplan 2.0 daarom een jaar naar voor en zet de deur open voor de invoering van statiegeld op alle drankverpakkingen.

De Vlaamse Regering ondertekende in 2018 de conceptnota 'Verpakkingen & zwerfvuil 2.0', beter bekend als het Verpakkingsplan 2.0. Het plan bevat beleidsmaatregelen en doelstellingen om de inzameling en recyclage van verpakkingen te versterken en de hoeveelheid eenmalige verpakkingen en zwerfvuil te verlagen. Het regeerakkoord was kristalhelder: als Vlaanderen de doelstellingen niet haalt, moet de verpakkingsector een oplossing uitwerken in de vorm van statiegeld of een ander beloningssysteem. Hoewel het plan loopt tot 2023, vervroegde minister van Omgeving Zuhal Demir de evaluatie naar dit jaar omdat de zwerfvuilcijfers niet in de juiste richting evolueren.

De doelstellingen

Het Verpakkingsplan 2.0 bevat onder meer doelstellingen over de inzameling en recyclage van gebruikte verpakkingen en over het percentage gerecycleerd materiaal in nieuwe verpakkingen. Belangrijke focuspunten zijn zwerfvuil en de netheidsindex. De hoeveelheid zwerfvuil moet tegen 2023 met 20 procent afnemen ten opzichte van 2015. Concreet betekent dit dat het totale gewicht aan zwerfvuil in 2022 onder de 16 340 ton moet blijven. In 2021 zagen we een daling van 11 procent ten opzichte van 2015, maar in 2019 was er dan weer een forse toename. Bekijken we de volledige tijdreeks waarover we beschikken, dan is er voorlopig dus nog geen sprake van een sterke, structureel dalende trend. ►

► De netheidsindex plakt een cijfer op de hoeveelheid storende elementen, zoals graffiti of zwerfvuil, op zo'n vijfhonderd plaatsen doorheen Vlaanderen. Die zijn onderverdeeld in type-omgevingen zoals een woonwijk of snelwegparking. Om de doelstelling te halen, moet het resultaat van de drie slechtst scorende doelplaatsen – autostradeparkings, stopplaatsen voor openbaar vervoer en afvalverzamel punten – tegen 2023 minstens 10 procent beter zijn dan in 2014. Tegelijkertijd mag de score van alle andere omgevingen niet verslechteren. Dat laatste doel haalden we in 2021, maar voor de drie slechtste doelplaatsen zit er weinig beweging in de cijfers. Het lijkt dus onwaarschijnlijk dat we die doelstelling in 2022 nog zullen halen.

Al bij de ondertekening van het Verpakkingsplan 2.0 in 2018 was de afspraak dat als we de doelstellingen niet zouden halen, aan de verpakkingsector gevraagd zou worden een veralgemeend statiegeld- of beloningssysteem uit te werken.

Statiegeld of ander beloningssysteem

Statiegeld kennen we al van bij herbruikbare glazen flessen. Dat principe kunnen we uitbreiden naar alle drankverpakkingen. Zo'n uitgebreid systeem bestaat al in andere landen en heeft daar wel degelijk een positief effect op de hoeveelheid zwerfvuil. Een belangrijk voordeel is dat het systeem zichzelf deels financiert door de bijdrage bij de aankoop. Daar staat tegenover dat de consument al die verpakkingen apart moet houden en zelf terug

naar de winkel of een inzamelpunt moet brengen. Er zijn ook alternatieve mogelijkheden, zoals een digitaal systeem.

In de nabije toekomst wordt onderzocht welk systeem het meest efficiënt en effectief zou zijn. Wat het resultaat ook is, de doelstellingen blijven bij elk systeem hetzelfde: minstens 90 procent van de drankverpakkingen inzamelen die onder het statiegeld- of beloningssysteem vallen en de specifieke zwerfvueldoelstelling behalen. De focus ligt daarbij op alle drankverpakkingen: blik, kunststof en glazen flessen tot 0,7 liter.

Gedeelde bevoegdheden

Als er een veralgemeend statiegeld- of beloningssysteem komt, moet dat voor de volledige Belgische markt gebeuren. Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir zal dus in eerste instantie onderhandelen met het Waalse en Brusselse Gewest over de precieze aanpak. Dan gaat het voorstel naar de federale regering, die bevoegd is voor productnormering, om de nodige merktekens op de verpakkingen te verplichten.

Een belangrijk voordeel van statiegeld is dat het systeem zichzelf deels financiert

VERPAKKINGSPLAN 2.0: HOEVER STAAN WE?

De voortgang van een aantal doelstellingen uit het plan:

	Doelstelling	Deadline	Status
	Petflessen bestaan voor 25 % uit gerecycleerd pet.	2022	✓ Doelstelling gehaald
	De score van de netheidsindex voor de drie slechtste doelplaatsen (autostradeparkings, stopplaatsen openbaar vervoer en afvalverzamel punten) moet stijgen met minimaal 10 % ten opzichte van 2014.	2022	✗ Daling in 2021
	De totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond daalt met 20 gewichtsprocent t.o.v. 2015 en mag dus nog maximaal 16 340 ton bedragen in 2022.	2022	✗ In 2021 daling met 11 gewichtsprocent ✗ Geen structureel dalende trend
	90 % van de drankverpakkingen wordt ingezameld en gerecycleerd.	2022	✓ Globale doelstelling gehaald ✗ Doel niet voor alle deelstromen gehaald (pet, blik, drankkartons)
	55 % van plastic verpakkingen van bedrijfsmatige oorsprong wordt gerecycleerd.	2023	✓ Doelstelling gehaald (2020: 59 %)
	65 % van plastic verpakkingen van huishoudelijke oorsprong wordt gerecycleerd.	2023	- 2020: 51 % (volgens de klassieke berekeningsmethode) – 46 % (volgens de nieuwe berekeningsmethode) - Stijging verwacht de komende jaren dankzij uitbreiding pmd
	Maximaal 40 lichte plastic draagtassen per persoon per jaar.	2025	✓ Doelstelling gehaald
	Verpakkingen zijn 100 % herbruikbaar, recycleerbaar, composteerbaar of biodegradeerbaar.	2025	- Ongeveer 2 % (gewicht) voldoet niet. De trend is gunstig.

LEGENDE

- ✓ Groen: sterke aanwijzing dat de doelstelling gehaald zal worden
- Oranje: onduidelijk of de doelstelling gehaald zal worden
- ✗ Rood: sterke aanwijzing dat de doelstelling niet gehaald zal worden